

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Adam Bodnar

Warszawa, 20/01/2016

IX.517.1438.2015.EB

Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej

Wielce Szanowny Panie Generale,

Z dużym zaskoczeniem przyjąłem odpowiedź Pana Generała z dnia 14 grudnia 2015 r. na moje wystąpienie z dnia 1 października 2015 r. (II.517.758.2014.ZK/ED), dotyczące właściwej implementacji wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w sprawach przeciwko Polsce, które dotyczą osadzonych niebezpiecznych. Nie sposób nie odnieść wrażenia niedostrzegania przez Pana potrzeby zmiany nieprawidłowej praktyki funkcjonariuszy Służby Więziennej w postępowaniu z osadzonymi niebezpiecznymi.

W wyrokach *Piechowicz v. Polska* (skarga nr 20071/07), czy *Horych v. Polska* (skarga nr 13621/08) Trybunał podkreślił konieczność szczegółowego uzasadniania każdorazowego przedłużania statusu niebezpiecznego oraz dostosowania reżimu przewidzianego dla tej kategorii osób do indywidualnych zachowań i cech osobowych konkretnego skazanego czy tymczasowo aresztowanego. Tymczasem problem właściwej implementacji wskazanych wyroków ETPC jest wciąż aktualny. Jak wykazała weryfikacja przedmiotowego zagadnienia na miejscu w Areszcie Śledczego w Warszawie – Mokotowie, jakiej dokonali pracownicy Biura RPO w dniu 14 stycznia 2016 r., decyzje o przedłużaniu statusu osadzonego niebezpiecznego nie zawsze są uzasadniane w wystarczająco szczegółowy oraz konkretny sposób. Podaje się np. „w okresie ostatnich trzech miesięcy nie zaszły istotne zmiany w sytuacji prawnej oraz postawie osadzonego, mogące mieć wpływ na zmianę

nadanej kategorii. Nadal pozostają aktualne przyczyny zakwalifikowania do kategorii osadzonych wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo aresztu lub zakładu”. Tego rodzaju sformułowanie jest niewystarczające. W kontekście orzecznictwa Trybunału w Strasburgu niezbędne jest podanie konkretnych zachowań osoby pozbawionej wolności i takie uzasadnienie, które odnosi się do jej postawy w okresie podlegającym ocenie przez komisję penitencjarną.

Ponadto, pragnę zwrócić uwagę Pana Dyrektora na kolejne wyroki ETPC z dnia 12 stycznia 2016 r., dotyczące osadzonych niebezpiecznych: Karykowski v. Polska (skarga nr 653/12), Prus v. Polska (skarga nr 5136/11) oraz Romaniuk v. Polska (skarga nr 59285/12). We wszystkich trzech sprawach Trybunał stwierdził naruszenie przez Polskę art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Nie wykazano bowiem wystarczających i odpowiednich powodów, które by usprawiedliwiały, w odniesieniu do poszczególnych osadzonych i okoliczności ich sprawy, surowość zastosowanych środków. W szczególności nie udowodniono, aby wszystkie stosowane środki, składające się na reżim dla niebezpiecznych, były konieczne dla osiągnięcia celu, jakim jest bezpieczeństwo zakładu karnego. Warto wskazać, iż w trakcie wizytacji Aresztu Śledczego w Warszawie – Mokotowie nie odnotowano dotąd żadnego przypadku odstąpienia od stosowania niektórych elementów reżimu, przewidzianego w art. 88b § 1 k.k.w.

Stąd też, raz jeszcze pragnę podkreślić, jak ważna jest zmiana praktyki w postępowaniu z osadzonymi niebezpiecznymi, z uwzględnieniem nowych przepisów, wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy z dnia 10 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1573). Dopiero wówczas będzie można mówić o właściwej implementacji wyroków ETPC. Wdrożenie odpowiedniej praktyki we wszystkich oddziałach dla niebezpiecznych ma w tym przypadku zasadnicze znaczenie.

W związku z powyższym, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Generała o wydanie wytycznych Dyrektorom jednostek penitencjarnych, w których funkcjonują oddziały dla osadzonych niebezpiecznych, w zakresie potrzeby szczegółowego uzasadniania decyzji o zakwalifikowaniu do wskazanej kategorii więźniów lub o przedłużeniu tego statusu oraz dostosowywania warunków osadzenia do indywidualnych zachowań i cech

osobowych, poprzez wykorzystywanie możliwości odstąpienia od pewnych elementów reżimu dla niebezpiecznych. Bardzo proszę o przesłanie kopii tych wytycznych oraz merytoryczne odniesienie się do przedstawionego w niniejszym wystąpieniu zagadnienia.

Z wyrazami szacunku,

Bohd

